

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Теорія та практика перекладу»

Шифр та назва спеціальності	292 _Міжнародні економічні відносини	Факультет / Інститут	ННІ Економіки, менеджменту і міжнародного бізнесу
Назва освітньо-наукової програми	Міжнародні економічні відносини	Кафедра	міжкультурної комунікації та іноземної мови
Тип програми	Освітньо-професійна	Мова навчання	українська

ВИКЛАДАЧІ

Томілін Олександр Михайлович *olexandr.tomilin@khpі.edu.ua*

Кандидат філологічних наук, професор кафедри міжкультурної комунікації та іноземної мови. Досвід роботи – 35 років. Автор понад 48 наукових та навчально-методичних праць. Провідний лектор з дисциплін: «Основи теорії комунікації», «Іноземна мова за професійним спрямуванням», «Ділова іноземна мова», «Теорія і практика перекладу», «Іноземна мова для комунікації у науково-педагогічному середовищі»

Рубцова Вікторія Вікторівна *victoria.rubtsova@khpі.edu.ua*

Доцент кафедри міжкультурної комунікації та іноземної мови. Досвід роботи – 32 роки. Автор понад 45 наукових та навчально-методичних праць. Провідний лектор з дисциплін «Іноземна мова», «Ділова іноземна мова», «Теорія і практика перекладу», «Іноземна мова для комунікації у науково-педагогічному середовищі».

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація	Предметом навчальної дисципліни “Теорія та практика перекладу (українсько-англійський переклад)” є знайомство студентів з основами теорії та оволодіння практичними навичками перекладу. У теоретичній частині курсу пояснюються основні перекладацькі терміни і поняття, розглядаються роль та значення перекладу, його види. У розділах, присвячених лексикологічним та граматичним аспектам перекладу, увага приділяється способам подолання лексикологічних та граматичних труднощів перекладу. Пропонуються вірні способи відтворення ідіом, значень реалій суспільного життя, класів інтернаціональної лексики тощо.
Мета та цілі	Мета і завдання курсу полягають в ознайомленні студентів з основними положеннями лінгвістичної теорії перекладу. Курс також має на меті навчити розпізнавати лексичні та граматичні труднощі перекладу і адекватно перекладати ті чи інші мовні одиниці.
Формат	Практичні заняття, консультації. Підсумковий контроль – залік, іспит

Програмні компетентності	<p>ЗК-5</p> <ul style="list-style-type: none"> - знання граматики для письмового викладу інформації; - уміння використовувати форми і конструкції, що характерні для мови ділового-професійного спілкування; - здатність роботи з іншомовними джерелами професійно-виробничого характеру. <p>ПК-10</p> <ul style="list-style-type: none"> – знання лексичних та граматичних особливостей перекладу; – уміння здійснення усного і письмового перекладу; – готовність до практичного використання навичок послідовного і синхронного перекладу. 	
Результати навчання	<p>РН-10</p> <ul style="list-style-type: none"> – знати завдання лінгвістичної теорії перекладу; – знати загальну та часткові теорії перекладу, а також види перекладу; – вміти здійснювати адекватний і точний переклад; – вміти здійснювати дослівний і буквальний переклад; – знати типи відповідників при перекладі; – знати закономірності пропусків та включень при перекладі; – знати характеристику слова та речення в теорії перекладу; – знати залежність перекладу слова від контексту; – знати види лінгвістичної інформації. 	
Обсяг	Обсяг (кредити) / Тип курсу (обов'язковий / вибірковий): 9/270 год / Обов'язковий. : практичні заняття – 144 год., самостійна робота – 126 год.	
Пререквізити	«Іноземна мова»	
Вимоги викладача	Студент зобов'язаний відвідувати всі заняття згідно розкладу, не спізнюватися. Дотримуватися етики поведінки. Для проходження дисципліни необхідно працювати з навчальною та додатковою літературою, з літературою на електронних носіях і в Інтернеті. При пропуску лекційних занять проводиться усна співбесіда за темою. З метою оволодіння необхідною якістю освіти з дисципліни потрібно відвідуваність і регулярна підготовленість до занять. Без особистої присутності студента підсумковий контроль не проводиться.	
Методи викладання та навчання	<p>Як практична дисципліна теорія та практика перекладу має на меті ввести студентів у курс перекладознавства та ознайомити їх з технологіями перекладацької практики, тобто підготувати фахівців з письмового перекладу, які могли б кваліфіковано перекладати матеріали суспільно-політичного науково-технічного змісту. Основою для практичних занять є текстовий матеріал, дібраний з наукових статей, газетно-журнальних матеріалів, публіцистичних творів, економічних оглядів, міжнародно-правових документів та технічних описів.</p> <p>Не менше 30% занять розраховано на переклад з рідної мови на англійську. У ході занять найголовніша увага приділяється зв'язку теорії з практикою, тобто практичному застосуванню правил, методів і засобів, вивчених у названому курсі. Курс охоплює низку тем, де відображено основні проблеми і питання практичного перекладознавства, а також дотичну лексику з таких актуальних галузей, як питання міжнародного життя, конституційно-</p>	

правового устрою України та провідних держав світу, висвітлення найважливіших подій засобами масової інформації, наука та технології, економіка, фінанси, освіта, події у світі соціально-політичного характеру тощо. Курс розраховано на викладання основною іноземною мовою з перекладом рідною мовою.

Опанувавши запропонований робочий мінімум лексики з названих галузей (понад 2000 слів і словосполучень), студенти у подальшому зможуть самостійно поглиблювати свої знання й адекватно роботи письмовий переклад. Одночасно з вивченням зазначеного курсу кожному студентові рекомендується вести індивідуальний глосарій з письмового перекладу, куди варто занотовувати нові слова та словосполучення, газетно-журнальні кліше й частотні відповідники тощо. Вивчення дисципліни також передбачає самостійну роботу студентів, яка полягає в опрацюванні поточного практичного матеріалу й відповідних розділів з обов'язкової та додаткової літератури, в підготовці письмових перекладів та засвоєнні питань, що виносяться на самостійне опрацювання.

Форми оцінювання

Система контролю складається з поточних, рубіжних і підсумкових етапів. Поточним контролем є усне фронтальне опитування на практичних заняттях для виявлення рівня засвоєння студентами теоретичного матеріалу та оцінка якості зроблених перекладів. Рубіжний контроль здійснюється у формі виконання тестів, які охоплюють питання вивчених тем. Підсумковим контролем є складання заліку та іспиту, яким передують модульні роботи. Модульні роботи виконуються на заключному етапі і передбачають виявлення рівня засвоєння студентами практичного та теоретичного матеріалу з перекладознавства та якості перекладу й реферування.

Критерії оцінки та умови заліків та екзаменів

Формами підсумкового контролю з дисципліни “Теорія та практика перекладу” є залік та іспит.

Умовами отримання заліку встановлюються активна робота студента під час практичних занять, знання основних положень курсу, уміння перекладати з англійської мови на українську та навпаки, активне володіння термінологічним словниковим запасом. Критерієм умови заліку роботи студента встановлюються: правильний переклад запропонованого тексту з англійської мови на українську і навпаки. Залік не виставляється, якщо в письмовому перекладі близько 50% тексту перекладено невірно.

Критерії екзаменаційної оцінки:

1. Оцінка «відмінно» передбачає глибокі знання студентом основних положень лінгвістичної теорії перекладу, способів відтворення граматичних та лексичних труднощів перекладу, уміння адекватно перекладати власних назв людей, географічних назв і назв установ, компаній, корпорацій, назв газет і журналів, політичних, спортивних, гуманітарних організацій, тощо, ідіомів, значень реалій суспільного життя, класів інтернаціональної лексики, асиндетичних іменникових сполучень тощо, а також уміння адекватно перекладати художні та науково-технічні тексти при відсутності орфографічних помилок.

Оцінка «добре» передбачає глибокі знання студентом основних положень лінгвістичної теорії перекладу, способів відтворення граматичних та лексичних труднощів перекладу, уміння адекватно перекладати власних назв людей, географічних назв і назв установ, компаній, корпорацій, назв газет і журналів, політичних, спортивних, гуманітарних організацій, тощо, ідіомів, значень реалій суспільного життя, класів інтернаціональної лексики, асиндетичних іменникових сполучень тощо, а також уміння адекватно перекладати художні та науково-технічні тексти. Можлива незначна кількість орфографічних помилок.

Оцінка «задовільно» передбачає не досить чітке знання студентом основних положень лінгвістичної теорії перекладу, способів відтворення граматичних та лексичних труднощів перекладу, але уміння перекладати власних назв людей, географічних назв і назв установ, компаній, корпорацій, назв газет і журналів, політичних, спортивних, гуманітарних організацій, тощо, а також ідіомів, значень реалій суспільного життя, класів інтернаціональної лексики, асиндетичних іменникових сполучень тощо. Можливі орфографічні помилки. Оцінка «незадовільно» означає повне незасвоєння студентом матеріалу курсу.

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

<p>Практичне заняття 1-3</p>	<p>Тема 1. Мова та екстралінгвістичні аспекти. Полісемія та синонімія. Вибір одного англійського лексичного відповідника із синонімічного ряду. Трансформація генералізації. Генералізація шляхом вживання у перекладі дієслова <u>to be</u>. Генералізація при перекладі українських дієслів шляхом вживання у перекладі дієслова <u>to say</u>. Генералізація шляхом застосування англійського іменника широкої семантики <u>thing</u>.</p>	<p>Самостійна робота</p>	<p>Загальні поняття й завдання дисципліни</p>
<p>Практичне заняття 4-6</p>	<p>Тема 2. Денотат та коннотат. Використання дієслів <u>to have</u> та <u>to be</u> при перекладі речень з дієсловами "мати", "бути" та іншими дієсловами. Дієслово <u>to have</u> як відповідник дієслова "бути". Вживання фразових дієслів з компонентом "have" у перекладі. Дієслово "to be" як відповідник дієслова "мати" та інших українських дієслів. Псевдоінтернаціоналізми та переклад.</p>		<p>Сутність перекладу як акту міжмовної комунікації</p>
<p>Практичне заняття 7-9</p>	<p>Тема 3. Мовна система: парадигми та синтагми. Переклад сполучення іменника "більшість" з іншим іменником або іменниковою групою. Переклад прислівника "майже" і словосполучення "майже повністю" англійським словосполученням "all but". Переклад складних прикметників з інтерфіксами "-о-", "-е-", "-є-".</p>		<p>Використання основних перекладознавчих теорій та моделей на практиці</p>
<p>Практичне заняття 10-12</p>	<p>Тема 4 Мова як засіб комунікації. Переклад частки "лише" та сполучення частки "всього" з цією часткою. Переклад речень – побажань з частками "хай" та "нехай". Переклад часток "нібито", "ледь (ледве)". Переклад сполучення часток "ледь" та "не". Переклад частки "ж (же)". Переклад часток "просто", "ще", "саме".</p>		
<p>Практичне заняття 13-15</p>	<p>Тема 5 Визначення терміну переклад. Переклад сполучення частки "аж" із прислівником "ніяк". Переклад сполучення частки "й"(і) з часткою "так". Переклад сполучення частки "навіть" із сполучником "якщо". Переклад сполучення прислівника "так" із часткою "і(й)". Переклад сполучення часток "тільки" та "і(й)". Переклад сполучення прислівника "все" із часткою "ж" і словосполучення "та все ж". Переклад частки "вже" у реченнях, що починаються сполучником "якщо".</p>		
<p>Практичне заняття 16-18</p>	<p>Тема 6 Основні теорії перекладу. Трансформаційний підхід. Передача власних імен графічними засобами англійськими іменами. Передача російських власних імен. Передача російських власних імен у порівнянні з українськими іменами. Передача іноземних власних імен. Переклад назв деяких українських літературних творів.</p>		
<p>Практичне заняття 19-21</p>	<p>Тема 7 Основні теорії перекладу. Денотативний підхід. Вживання дієслова <u>to seem (to)</u> при перекладі. Переклад займенника "такий" англійським</p>		

	займенником this, that. Переклад займенників "все, всі" англійським займенником every.	
Практичне заняття 22-24	Оглядове заняття, підготовка до контрольної. Контрольний переклад. <u>Модульна контрольна робота</u> Лексичні особливості формування англійського речення при перекладі з української мови.	
Практичне заняття 25-27	<u>Тема 8</u> Основні теорії перекладу. Комунікативний підхід Переклад словосполучення "той, хто". Переклад сполучення сполучника "а" із заперечною часткою "не" та сполучення заперечної частки "не" із сполучником "а". Особливості вживання форм числа іменників в англійському мовленні.	Поняття про еквівалентність та адекватність
Практичне заняття 28-30	<u>Тема 9</u> Засоби забезпечення адекватного перекладу. Застосування та ієрархія трансформаційного, денотативного та комунікативного підходів. Опредмечення ознаки в англійській мові (вживання like that). Зміна частин мови при перекладі. Переклад присудка, вираженого зворотним дієсловом на "-ся"	
Практичне заняття 31-33	<u>Тема 10</u> Значення, еквівалентність та екстралінгвістична інформація як три основних компоненти перекладу. Переклад дієприслівників недоконаного виду та відповідних дієприслівникових зворотів. Переклад дієприслівників доконаного виду та відповідних зворотів.	Рівні та одиниці перекладу
Практичне заняття 34-36	<u>Тема 11</u> Використання різних підходів в залежності від перекладу. Переклад українських речень активного стану англійськими пасивними реченнями. Переклад речень конструкції "скоріше..., ніж...". Вживання у перекладі інфінітивної конструкції з прийменником for	
Практичне заняття 37-39	<u>Тема 12</u> Еквівалентність при перекладі. Переклад мотивувально-причинних підрядних речень за допомогою абсолютної конструкції з прийменником with. Переклад українських речень із застосуванням каузативних конструкцій to have, to get smth. done, to have, smth. do smth.	
Практичне заняття 40-42	<u>Тема 13</u> Трансформація при перекладі. Передача предикату. Трансформація метафоризації дієслова-присудка із застосуванням неживого агента-підмета англійського речення. Застосування трансформації вербалізації структури речення при перекладі. Номіналізація структури речення шляхом заміни дієслівного присудка на складний іменний присудок.	Лексичні трансформації у перекладацькому процесі
Практичне заняття 43-45 Практичне заняття 46-48	Оглядове заняття, підготовка до контрольної. Контрольний переклад. <u>Модульна контрольна робота</u>	

	Граматичні особливості формування англійського речення при перекладі з української мови.		
Практичне заняття 49-50	Тема 14 Векторна трансформація. Переклад безособових та неозначено-особових речень. Переклад речень моделей "не встиг, пройшло+підмет+інфінітив..., як..." та речень, що починаються зі "щойно, тільки-но"		Граматичні трансформації у перекладацькому процесі
Практичне заняття 51	Тема 15 Переклад речень конструкції "Не стільки ..., скільки..." Переклад речень конструкції "Підмет+ не можу (не міг) не... та "Не можна не..." Перенесення заперечної частки до головного речення.		
Практичне заняття 52-53	Тема 16 Переклад речень моделей "Серед + іменникова група + можна назвати..." та "Серед + іменникова група + є". Використання у перекладі фраз if any, if anything, if at all, if ever.		
Практичне заняття 54	Тема 17 Вживання абсолютної конструкції у перекладі. Вживання у перекладі абсолютної прийменникової конструкції з Participle I,II. Вживання у перекладі абсолютної безприйменникової конструкції. Переклад речень з великою групою підмета.		Переклад атрибутивних словосполучень Переклад інфінітивних конструкцій
Практичне заняття 55-56	Тема 18 Трансформація при перекладі. Ділення та об'єднання висловлювань. Транспозиція, заміна, антонімічний переклад. Об'єднання речень. Компресія при перекладі. Заміна складного речення простим, ускладненим, суб'єктно-інфінітивною конструкцією. Заміна речення на зворот. Заміна підрядного речення на зворот.		
Практичне заняття 57	Тема 19 Чинники, які впливають на вибір еквівалента. Вилучення елементів речення. Вилучення слова із словосполучення. Заміна словосполучення на слово. Вилучення абстрактних віддієслівних іменників. Вилучення підмета речення. Заміна підрядного речення на дієприкметниковий зворот. Заміна підрядного речення словом або словосполученням.		Переклад дієприкметника та герундія
Практичне заняття 58-59	Тема 20 Вживання абсолютної форми присвійного відмінка англійського іменника (абсолютна генітива) замість українського іменникового словосполучення. Компресія за рахунок вживання у перекладі "адвербіальних дієслів" Заміна повнозначного дієслова на дієслово-репрезентант do.		Переклад синтаксичних структур та конструкцій
Практичне заняття 60	Модульна контрольна робота Компресія і декомпресія при перекладі.		Техніка роботи зі словником та електронними засобами перекладу
Практичне заняття 61-62	Тема 21 Декомпресія при перекладі. Додавання присвійних займенників. Додавання формального додатка one. Заміна дієприслівникового звороту на підрядне речення. Заміна словосполучення підрядним реченням. Заміна слова або словосполучення на підрядне підметове речення.		Способи фонетико-графічного відтворення в перекладі

<p>Практичне заняття 63</p>	<p>Тема 22 Членування речень. Декомпресія внаслідок розбіжностей у позначенні реальної можливості і пасивності, активності сприйняття в українській та англійській мовах. Додавання частин присудка.</p>		<p>Переклад безеквівалентних лексико-граматичних одиниць</p>
<p>Практичне заняття 64-65</p>	<p>Тема 23 Переклад та стиль. Стилiстичнi особливостi та способи перекладу. Стилiстичнi особливостi формування англiйського речення при перекладi з української мови. Передача метафори при перекладi з української мови на англiйську. Передача метонiмiї при перекладi з української мови на англiйську. Переклад фразеологiзмiв. Переклад дiалектної лексики. Застосування мейозису у перекладi. Переклад прислiв'їв. Застосування емоцiйно-пiдсилювального do у перекладi.</p>		<p>Стилiстичний аспект перекладу Образнi мовнi засоби й переклад фразеологiї</p>
<p>Практичне заняття 66-67</p>	<p>Тема 24 Застосування iнверсiї частини присудка при перекладi. Переклад пiдрядних пiдрядних речень поступки iз застосуванням iнверсiї смислової частини складного iменного присудка. Iнверсiя iменної частини складного iменного присудка. Застосування iнверсiї частини аналітичної форми дiєслово-присудка. Застосування iнверсiї повнозначного дiєслово-присудка.</p>		<p>Особливостi перекладу англiйських матерiалiв газетно-журнального жанру й публiцистики</p>
<p>Практичне заняття 68-69</p>	<p>Тема 25 Літературний переклад. Прагматичні проблеми перекладу. Переклад прагматичних ідіом. Прагматична адаптація тексту перекладу: додавання пояснення. Передача непрямих мовленнєвих актів у перекладі. Переклад написів та оголошень. Особливості вживання цифр та конвертація одиниць вимірювання в англійському перекладі.</p>		<p>Нормативний аспект перекладу. Прагматика перекладу</p>
<p>Практичне заняття 70 Практичне заняття 71</p>	<p>Тема 26 Машинний та комп'ютерний переклад. Переклад офіційних документів. Звичайна ввічливість та політична коректність при перекладі (вибір слів, мотивований тактовністю). Оглядове заняття, підготовка до контрольної.</p>		<p>Види паракладацької діяльності. Усний переклад</p>
<p>Практичне заняття 72</p>	<p>Модульна контрольна робота Стилiстичнi i прагматичнi особливостi формування англiйського речення при перекладi з української мови.</p>		<p>Техніка роботи зі словником та електронними засобами перекладу</p>

ЛІТЕРАТУРА ТА НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Основна

1. Ilko V. Korunets'. Theory and Practice of Translation. Vinnytsya, 2001
2. Карабан В.І. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової і технічної літератури на українську мову. Ч.1,2 – К.: 1999.
3. Мірам Г.Є. та ін. Основи перекладу: Курс лекцій; Навчальний посібник – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2003. – 240с.
4. І.І.Тимченко, Г.Т. Головченко, І.В. Дерев'яно, Г.І. Остапенко Теорія і практика перекладу. – Х., 1998
5. Борисенко І.І., Євтушенко Л.І. Англійська мова в міжнародних документах та дипломатичній кореспонденції: Навч. Посібн. – К.: Вища школа, 1992. – 343 с. – Англ.
6. Карабан В.І., Мейс Дж. Теорія та практика перекладу з української мови на англійську. – Вінниця, Нова книга, 2003.
7. Зорівчак Р. Реалія і переклад. – Львів: ЛДУ, 1989.
8. Коптілов В. Теорія і практика перекладу: Навч. посібник. – К.: Перун, 2003.
9. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу. – Вінниця: Нова книга, 2000.
10. Черноватий Л.М., Карабан В.І. Переклад англомовної технічної літе (англ. мовою) Вінниця: Нова книга, 2006.
11. Ребрій О.В. Перекладацький скоропис. Вінниця, 2002.

Додаткова

12. Олікова М. О. Теорія і практика перекладу: Навч. посіб. — Луцьк, 2000.
13. Bassnett-McGuire S. Translation Studies. — London; New-York, 1987.
14. Lefevere A. Translating Literature. Practice and Theory in Comparative Literature Context. — New York, 1988.
15. Miram G. Basic Translation. — К., 2002.
16. Readings in General Translation Theory. — London; New-York, 1988.

ПЕРЕЛІК ЗАПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТУ

Перелік питань для підсумкового іспиту буде надано під час першого заняття і міститиме запитання, що стосуються всіх тем, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни.

ПЕРЕЛІК ОБЛАДНАННЯ

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Розподіл балів для оцінювання успішності аспіранта	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	Нарахування балів	<p>100% підсумкове оцінювання у вигляді заліку/іспиту (20%) та поточного оцінювання (80%).</p> <p>20% залік/іспит: підсумкове залікове тестування</p> <p>80% поточне оцінювання: 30% практичні заняття, 20% самостійна робота, 10% індивідуальне завдання</p>
	90-100	A	відмінно		
	82-89	B	добре		
	74-81	C			
	64-73	D	задовільно		
	60-63	E			
	35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання		
	0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни		

НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при нерозв'язності конфлікту доводиться до співробітників дирекції інституту.

Силабус за змістом повністю відповідає робочій програмі навчальної дисципліни